Günün Akisleri

Vilâyet gazeteleri

Her vilâyette bir gazete çıkıyor, bazı büyük kazalarımızda da matbaa kurup matbuat kervanına katılan gayretli vatandaşlar görünüyor. Hâdiseyi şu mücerret mânada alırsak, neşriyat hayatının inkişafı bakımından memnun olmamız lâzım.

Fakat bir de bu neşriyatın keyfiyetini ele alırsak, bu memnuniyetimiz, iğne yemiş bir balon gibi sönüverir.

Şüphe yok, bazı büyük merkezlerdeki güzel gazeteler, tenkit mevzuumuzun haricindedir; bilfarz, gazetecilik yaparak mevcudiyetini idame etmek istiyen bu gayretli neşriyat ocaklarının arasına en son katılan Adanadaki «Bugün» arkadaşımız, muhebbet ve şevkle çalışıldığı takdirde iyi eserlerin verilebileceğini bize müjdeliyor.

***

Resmî ilânları toplamak için

Fakat, bu gazetecilik gayretini esirgeyip de, resmî ilânları toplamak maksadile çıkarılan gazetelerle vilâyetlerin neşrettikleri vilâyet gazeteleri, darmadağın olmuş bir emeğin mahsulü olmak bakımından, acınacak haldedirler.

Dünya biribirine girer, âfetler olur, felâketler olur. Bu gazetelerde bu meselelere dair bir satır yazı çıkmaz. Fakat sayın valinin nezle oluşu, birinci sahifede yer tutar.

Bu gazetelerde inkişaaf müsait gençler yazacakları yazılar için yer bulamazlar, fakat Meclisi Umumî zabıtları tefrika halinde sahife sahife neşredilir. Sene geçer, yeni meclis toplanır, zabıtlar yine bitmez.

***

Yazı yazanları teşvik

Bu nevi gazetelerin, münhasıran resmî ilânların neşrine yaradıkları ve kendilerinden fazla bir şey beklenmemesi lâzımgeldiği ileri sürülebilir; bu fikir de yanlıştır. Çünkü baskısı kötü, dizgisi kötü, havadissiz olan bu gazetelerin, köşebaşlarına asılan, daktilo ile yazılmış, güneşten, yağmurdan rengi solmuş sokak ilânları kadar bile okunmadığı malûmdur. Ve sonra, niçin elde matbaa varken, ve vilâyetler bu matbaalara senede bütçelerinden tahsisat ayırırken, bu gazeteler birer âmme müessesesi haline ifrağ edilmesin?

Vilâyet gazetelerinde, vilâyette cereyan etmiş bir cinayet haberini okuyamazsınız. Çünkü idare âmiri bunun neşredilmesini ve mes'ul olduğu idarî mıntakanın asayişsiz gözüktüğünü istemez. Bu gazetelerde, halkın dilek ve şikâyetine yer verildiğini göremezsiniz. Çünkü idare âmirinin hoşlanmaması htimalinden korkulur. Bu gazetede derli toplu bir makaleye tesadüf edemezsiniz. Çünkü o makaleyi yazacak kimse, dizgi yanlışları yüzünden yazısının berbat olmasından bir, makaleyi kimsenin okumıyacağını berveçhi peşin bildiğinden iki, zahmete katlanıp yazı yazmaz.

***

Gazeteler fahrî müfettiş olabilirler

Vilâyet gazeteleri, hükûmetin fahrî müfettişi olabilirler. Yalnız onlara bu imkânı vermek lâzımdır. Bundan, hükûmet merkezinin edeceği istifade elbet büyük olacaktır. Kim çalışıyor, kim çalışmıyor? Hangi idare adamı halkı memnun ediyor, hangisi memnun etmiyor. Bu memnuniyetsizlik, idare adamının icraatçı olmasından mıdır, yoksa müddetini doldurup başına gaile açmadan, şöyle rahatça terfi etmek istemesinden midir? Bütün bunların cevabını alâkadarlar, vilâyet gazetelerinden alabilirler.

***

Memnuu olmazlarsa ne yapalım?

Galiba biraz hayale kapıldık. Ufak bir vilâyet gazetesinden çok fazla şeyler istedik. Dünyanın hiç bir yerinde tatbik edilemiyen ideal demokrasi tecrübesini, kendimiz büyük şehirlerde lâyıkı veçhile başaramazken, birçok imkânlardan mahrum bulunan vilâyetlerden birdenbire istemek fazla... Fakat, böyle ellerimizi bağlayıp durmakta da mâna yok, bu işe bir an evvel başlamalıyız ki, bir gün ideal dediğimiz hale kavuşabilelim. Bundan belki idare âmirleri hoşlanmıyacaklardır. Fakat bir memleketin rüşdünün ilerlemesi mevzuubahs olurken, bu ademimemnuniyet işine elbet ehemmiyet vermemeliyiz.

C. B.

SON HABERLER

Hükûmet tütün fiyatlarının düşmesine mâni olacak

Ankara, 17 (A.A.) — Ticaret Vekâletinden tebliğ edilmiştir:

Ege mıntakasında açılan tütün piyasasının inkişafı hükûmet tarafından çok yakın bir alâka ile takip edilmektedir

Hükûmetin müdahale mübayaatı için tahsis ettiği dört milyon liraya ilâveten kendi sermayelerile de Yerli Tütünler ve Türk Tütün Limited Şirketleri otuz altı yerde piyasaya hararetle iştirak etmektedirler.

Bundan başka İnhisarlar Vekâleti de kendi teşkilâtına bu yolda emirler vermiştir.

Piyasanın üçüncü gününde satış vaziyeti memnuniyetbahş görülmekte olup hükûmet satış ve fiyatların bugünkü normal seyrini muhafaza etmesini temin için bütün alâkadarlar nezdinde kat'î tedbirler ve teşebbüsleri alınmaktadır. Bu arada fiyat kırmak hususunda herhangi bir hareket ve teşebbüse meydan verilmiyecek ve vaziyetin icap ettirdiği munzam tedbirler de zamanında alınacaktır.

Işçilere sigorta

Kanun projesi Encümende tetkik ediliyor

(1 inci sahifeden devam)

kazaya uğrıyan işçi hakkında da kanunun ayni ahkâmı tatbik olunacaktır. Ölüm ânında işçi erkekse karısına ve çocuklarına ve ölen işçi kadınsa kocasına ve evlâtlarına tazminat ve ayrıca ikramiye verilecektir. Bütün bu mevzularda kanunî müeyyide ile beraber şefkat bakımından da patronların mühim rolleri vardır. İşçisine kanunun emrettiği şefkati göstermiyen patron hakkında kanunun en şiddetli cezaî hükümleri tatbik olunacaktır.

İşçilerin tekaütlüğü gebelik ve kaza devlet sigortası hazırlanırken işçinin istikbali bakımından bütün teferruat gözönünde tutulmuştur. Bu cümleden olarak ihtiyarlıyarak çalışamıyacak hale gelen veya sakatlanarak ayni vaziyete düşen işçiye ölünciye kadar yevmiyesi nisbetinde bir aylık bağlanacaktır. Bu mevzuda da kadın ve erkek işçi müsavi haklara tâbi tutulmuşlardır.

Bütün bunlardan başka yukarıda izah edilen şekilde bir nevi tekaüt aylığı olup ta, ecel de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde vefat edip geride küçük evlât bırakan işçilerin ailelerine, çocukları yetişinciye kadar yine işçinin yevmiyesi nisbetinde bir yetim maaşı bağlanacaktır. Türk işçisinin hiçbir şey düşünmeden gönül rahatlığile çalışmasını temin eden bu büyük ve mühim projenin tatbikına şekle ve vaziyete göre bütün devlet teşkilâtı memur olacaktır.

İaşe işleri hakkında Ticaret Vekili beyanatta bulundu

(Birinci sahifeden devam)

ihtiyaçlarına ait gıda vesair maddelerini temin ve murakabe, diğeri de halkımızın hakikî ihtiyaçlarını tesbit etmek vazifelerini üzerlerine almaktadırlar. Bu umum müdürlüklerin müşavere heyeti âzaları her Vekâletten intihap edilecek birer âzadan terekküp edecektir.

Umum müdürlükler bu müşavere heyetinin tasvibile icap ettiği takdirde bütün memlekete şamil kararlar alabilecektir.

Dünya vaziyetinin gösterdiği bugünkü nazik durumu gözönünden ayırmıyan hükûmetimiz yerli sanayi ve gıda maddelerimizin ihtiyacımıza yetecek kadar çoğaltılması hususunda tedbirler alırken, ihracatımız için de çok faydalı kararlar düşünmüş ve gerek halkımızın hakikî ihtiyaçlarını temin etmek, gerekse müstahsil ve sanayi müesseselerimizin inkişafını temin etmek için her türlü tedbirleri almış bulunmaktadır. Gerek bu hususta, gerek yeni teşkilât hakkında Ticaret Vekilimiz demiştir ki:

«— Statü teşkilâtın esasları tamamen hazırlanmış bulunuyor. Dediğimiz gibi Meclisten aldığımız salâhiyetle yeni bir teşkilât kanunu hazırlıyarak böyle bir teşekkülün kurulması için Meclisten müsaade talep edilmiyecektir. Hazırlanan esasları Vekiller Heyetine sevkettikten ve tasvibini aldıktan sonra meriyet mevkiine koyacağız. Bu iş de pek yakında halledilmiş bulunacaktır.»

Gıda maddelerinin kontrolü

Ankara, 17 (Hususî) — Sıhhat Vekâletince hazırlanmış bulunan gıda maddelerinin kontrolü hakkındaki nizamname projesi devlet şûrası umumî heyetince müzakere edilmektedir. Proje üzerinde icap eden tadilât yapıldıktan sonra yüksek tasdika arzedilmek üzere Başvekâlete verilecektir.

Gıda maddelerinin kontrolü muntazaman yapılacak ve icap ettiği takdirde kontrol için diğer devlet memurlarından da istifade edilecektir.

Mareşal Pétain'in beyanatı

Paris, 17 (A. A.) — Stefani:

Mareşal Pétain, Nevyork Times gazetesinin Vichy muhabirine beyanatta bulunarak Fransız inkılâbının hedeflerini şu noktalarla izah etmek kabil olduğunu söylemiştir:

İş, sıhhatli aile, vatan sevgisi.

İnkılâp, içtimaî sınıfları kendi aralarında ahenkleştirmek suretile tedricen inkişaf edecektir.

Stokholmde grip salgını

Stokholm, 17 (A.A.) — Stefani:

Grip salğını gittikçe yayılmaktadır. Grip tehlikeli değil, fakat son derece sarîdir. Soğuk sıfırın altında 26 dereceyi bulmuştur.

İngiliz kabinesinde değişiklik şayiaları

Londra, 17 (A.A.) — Reuterin diplomatik muhabiri yazıyor:

İngiliz kabinesinde diğer bazı değişiklikler vukua gelmesi muhtemeldir. Lord Halifax'ın Amerika Birleşik Devletleri nezdinde büyük elçiliğe tayininden sonra Hariciye Müsteşarı Butler'in terfi ettirilmesine intizar olunmaktadır. Butler, muhtemel olarak Maarif Nazırlığına tayin edilecektir. Müteveffa Bonar Law'ın oğlu W. Law'ın Hariciye Müsteşarlığına getirilmesini de kimse sürprizle karşılamıyacaktır. W. Law, Eden evvelce Hariciye Nezaretine tayin edildiği zaman ayni Nezaretin malî müşavirliğine getirilmişti. W. Law, Eden gibi harpte daha şiddetli hareket edilmesi lehinde bulunan «Genç Muhafazakârlar» grupuna mensuptur.

Avustralyanın yeni top imalâtı

Sydney, 17 (A.A.) — Yüzde yüz Avusturalya imalâtından olan ilk «Bren» topları dün muvaffakıyetle tecrübe atışlarını yapmışlardır. Bu toplar beş Avusturalya fabrikası tarafından yapılmıştır.

ŞARK ÂLEMİNDE

BASRA KÖRFEZI ve ehemmiyeti

Basra körfezi eskiden beri devletler arasında rekabet ve mücadele vesilesi olmuştur. Umumî Harbin sebeplerinden bir tanesi Almanyanın oraya kadar sarkmak istemesidir.

Yazan: ŞARKLI

Basra körfezi cihan politikasının en mühim bir sahasıdır. Dünyanın, insan yaşaması için en gayrimüsait sahalarından biri de Basra körfezi havzasıdır. Denizi, dünyanın en sıcak denizidir. Hararet 35 santigrada kadar çıkar. Suları yüzde kırk nisbetinde tuzludur. Körfez sığlık olup derinliği ekseriya yüz metreyi bulmaz. Kesif tuz ve kumla mahmul, şimal rüzgârları, ciğerlerin teneffüs etmesine imkân bırakmaz.

Mesahası 236.800 kilometre murabbaıdır. Bundan 3100 kilometre murabbaını Bahreyn ceziresi ve diğer adalar teşkil etmektedir. Dicle ile Fıratın birleştiği Şattulârap ve İrandan gelen Karun nehirleri müstesna, körfeze mühim bir nehir dahi dökülmez.

Böyle olduğu halde birçok asırlardanberi Basra körfezinin cihan politikasında ve bilhassa büyük ve fütuhatçı devletlerin siyasetlerinde gayet mühim bir rol oynamasının hikmeti nedir? Bu suale coğrafî mevkiinin son derece kıymettar olduğu cevabı verilebilir.

Asya kıtası, kürei arzın en büyük bir parçası olduğu gibi, diğer kıtaların hilâfına olarak, gayet toplu olup, içerilerine girmiş denizler ve körfezler yoktur. Şimalindeki deniz daima buzlarla mestur bulunduğundan, şimalden de bu kıtanın içerilerine büyük orduların sokulmasına ve işlek yolların tesisine imkân yoktur.

Asyanın göbeğine doğru sokulan yegâne körfez ve deniz yolu Basra körfezinden ibarettir. Bunun için Asyalı fatih büyük devletler daima Basra körfezine sarkmıya ve burada yerleşmiye çalışmışlardır. Eski İran ve Cengiz devleti bu körfezin sahillerinde yerleşmişlerdir.

Daha sonra Avrupanın denizci devletleri de hep bu körfezin ağzını ve sahillerindeki mühim noktaları tutmıya çalışmışlardır. İlk defa Portekizliler buralarda tutunmuşlardır.

Osmanlı İmparatorluğu dahi, en parlak devirlerinde ve Süleyman Kanunî zamanında, Basra körfezine inmiş ve buradan Hint Okyanusuna ve Hindistana doğru nüfuzunu sokmuştur. Osmanlı İmparatorluğunun son günlerinde bile, Basra körfezinin şimal ve garp sahillerinde birçok mülkü vardı.

Basra körfezi

Osmanlı İmparatorluğu ile İranın sukutu devrinde İngilizler, Basra körfezine sokulmuşlardır. İrana tâbi Muhammereyi, Osmanlı devletine ait Köyiti, İran sahilleri önündeki Kişm adasını ve daha sonra Bahreyn adalarını, Katar, Korsan sahillerini ve Meskat Sultanlığını zapt, yahut himayesi altına alarak İngiltere, bu körfeze yerleşmiştir.

İngilterenin körfezdeki bu hâkim mevkiini muahharen karadan iki büyük devlet ciddî surette tehdit etmiye başlar. Bir türlü açık denizlere ve Okyanuslara çıkamıyan ve boğazlara bir türlü hâkim olamıyan Rusya, İran üzerinden Basra körfezine inmek ister.

Diğer taraftan, Almanya bir türlü Akdenize ve Okyanuslara çıkamadığından, Berlin - Bağdat - Basra demiryolu vasıtasile iktısadî ve siyasî nüfuzunu Basra körfezine vardırmıya ciddî olarak çalışmıştır.

İngiltere, karadan Basra körfezi üzerine zorlıyan bu iki büyük askerî devlete karşı geçen yarım asırda bütün gayretini sarfetmiştir. Birkaç defa bu yüzden İngiltere ile Rusya ve İngiltere ile Almanya arasında harp çıkmasına ramak kalmıştır.

İngiltere her iki devleti Basra körfezinin sahillerine inmekten menetmişse de, bu mühim denizden pek uzaklaştıramamıştır. Almanyayı Berlin - Bağdat demiryolunun Basraya ve Şattülârabın ağzına kadar uzatmamıya ikna etmiştir.

Rusyayı dahi 1907 mukasemesinde İranın şimal nısfı Rusyanın nüfuz mıntakası olarak tanımış ve kendisine İranın cenubu garbîsinde bir hisse ayırmış ise de Basra körfezi mailesinde bulunan orta İranı bitaraf bir mıntaka olarak kabul ettirmişti.

Alman nüfuzunun Basra körfezine kadar inmesi ihtimali, geçen umumî harbi hazırlıyan âmillerden biri olmuştur.

Harbi kazanan İngiltere, bir taraftan Aden Hinterlandı arazisini Basra körfezinin cenup sahillerine kadar tevsi etmek ve diğer taraftan Irakı ve Musul havalisini mandası ve daha sonra ittifak şeklinde askerî himayesi altına almak suretile Basra körfezini, buraya karadan sarkacak veya denizden sokulacak herhangi büyük devlete karşı, tamamile emniyet altına almıştı.

İranın cenubu garbîsinde Basra körfezi civarında gayet zengin petrol madenlerinin keşfedilmesi ve bunların işletilmesi imtiyazı bir İngiliz kumpanyası tarafından deruhte edilmiş bulunması ve Musul, Kerkük ve Basra petrol havzaları dahi İngilizlerin hâkim bulundukları kumpanyalara verilmesi, Basra körfezi vasıtasile İngiltere, dünyanın en zengin petrol menabiini eline geçirmiştir.

Basra körfezindeki İngilterenin iktısadî, siyasî ve askerî hâkim nüfuzuna ilk defa yeni İran itiraz etmiştir. Memleketin mülki tamamiyetini muhafaza için İran, Basra körfezinin ağzı Hürmüz boğazına hâkim Kişm, Hencam ve Lerak adalarını istirdat etmiş ve Şattulârabın şark ağzına hâkim Muhammere Arap Şeyhliğinin İngiltere ile himaye ve merbutiyetine bir nihayet vermiştir. Daha sonra sermayesinin bir kısmı İngiltere hazinesine ait İngiliz - İran petrol şirketinin, devletin hükümranlık ve hâkimiyet hukukuna mugayir bütün imtiyazlarını ilga ederek bunu İran kanunlarına tâbi, alelâde bir şirket haline getirmiştir.

Harp çok uzayıp da bir gün Basra körfezi vasıtasile Rusya açık denizlere ve Okyanuslara çıkmak istemez mi? suali zihinleri tırmalıyor. Bu takdirde Basra körfezi tekrar, cihan politikasının büyük devletleri biribirine katacak ve Yakınşark memlekelterini ıztıraba sürükliyecek, büyük meselesi olacaktır. Umumî harpten evvel Basra körfezi üzerindeki mücadelesi, cihan sulhünü daima tehdit etmişti. Şimdi de ayni vaziyet bütün vahamet ve ehemmiyeti ile tekrar kendisini ihsas ediyor. Fakat bir farkla: Eskiden büyük devletler uyuşuk, zayıf ve dahilî, haricî hükümranlık hakları mahdut ve mukayyet olan şarklı devletleri hesaba katmıyorlar ve bunları âlet olarak kullanıyorlardı. Şimdi ise istiklâl mücadelesi ve ecnebi imtiyazlarının ilgasile bütün şark milletlerine örnek olan yeni Türkiyenin rehberliği ile şarkın umum devletleri ve milletleri uyanmış ve haklarını aramakta bulunmuştur. Binaenaleyh şu veya bu büyük devletler, kendi aralarında yapacakları mücadeleler, anlaşmalar ve koyacakları nizamlarla şark milletlerinin mukadderatını tayin edemiyeceklerdir. Bu hususta son söz, haklarını her vasıta ile, bütün azimleri ve an'anevî kahramanlıklarile müdafaaya hazır bulunan şarklı milletlerindir.

Şarklı

İspanyada kardan yollar kapandı

Madrit, 17 (A.A.) — Stefani:

Bütün İspanyada şiddetli bir kar fırtınası hüküm sürmektedir. Münakalât her yerde sekteye uğramıştır.

Batan Irlanda vapurları

Dublin, 17 (A.A.) — Dail Meclisinin bir müzakeresi esnasında İaşe Nazırı Lemass İrlanda bayrağını taşıyan dokuz vapurun İrlanda sahilleri açığında batırılmış olduğunu ifşa etmiştir.

Fiyat kontrolü hakkındaki talimatname

Ankara, 17 (Tasviri Efkâr) — Koordinasyon heyetinin kararlarından olarak, Ticaret Vekâletince hazırlanıp meriyete giren fiyat kontrolü hakkındaki talimatnamenin tatbikatına bugünden itibaren başlanmıştır.

Vişinin tekzibi

Vichy, 17 (A.A.) — Mareşal Pétain'in yeni bir hükûmet kurması için Nazırların istifalarını verdiklerine dair ecnebi matbuatta çıkan haberi Havas ajansı resmen tekzip etmektedir.

Yeni gümrük kanunu projesi

Ankara, 17 (Tasviri Efkâr) — Alâkadarları her türlü müşkülâttan kurtaracak olan yeni gümrük kanunu projesi mütalealar alınmak üzere alâkadar Vekâletlere gönderilmiştir.

Adliyede değişiklikler

Ankara, 17 (Hususî) — Adliye Vekâleti hâkim ve müddeiumumiler arasında yeni bazı değişiklikler yapacaktır. Bu hususta hazırlanan kararname yüksek tasdika iktiran etmek üzere Başvekâlete takdim edilmiştir. Burada bazı hâkim ve müddeiumumiler terfi ettirilecektir.

ASKERÎ VAZİYET

Zafer için Amerika ne yapmalı?

(Birinci sahifeden devam)

Japonlara karşı harbetmekte olan Çinin Amerika ve İngiltere için büyük ehemmiyeti vardır. Bunun için, İngiltereden başka Çin ordusuna da yardım lâzım olduğundan Birleşik Amerika harp sanayiinin hem Amerikan, hem İngiliz ve Çin orduları ihtiyaçlarını tamamen temin edecek vaziyete süratle gelmesi lâzımdır.

Mesele yalnız fabrika yapmak değildir; ihtisas sahibi işçi ve usta bulabilmek te mühimdir. Amerikada yeni silâh fabrikaları kurmak için evvelce 800 milyon dolarlık tahsisat verilmişti. Şimdi yeniden 400 milyon dolarlık tahsisat istenilecekmiş. Bu güne kadar bir milyon iki yüz bin kişilik bir Amerikan ordusuna kifayet edecek miktarda silâh ve teçhizat tedarik edilmiştir; fakat bu miktarın iki milyon kişiliğe çıkarılması için çalışılmaktadır.

Birleşik Amerika, deniz kuvvetlerini de bir mislinden fazla arttırmıya karar vermişti. Zırhlılar dört senede, kruvazörler üç buçuk senede, destroyerler ve denizaltıları iki buçuk senede imal edilebilmekteydi. Şimdi bu inşaat müddetlerinin azaltılmasına ayrıca gayret gösterilmektedir.

Birleşik Amerikanın Japonya ile harbe tutuşmak ihtimalleri çoğaldığından Pasifik Okyanusundaki Amerika filosuna bugünlerde çok ehemmiyet veriliyor. Filonun kumandanı değiştirildi. 18 deniz sınıfı ihtiyatı silâh altına çağırılarak yekûnu 42 bine baliğ olan bu efratla donanma mevcudu takviye olundu ve 232 bin kişiye çıkarıldı.

Birleşik Amerikanın, zaferi temin için, üstüne düşen vazife sade kendi müdafaasını temin değildir; sade İngiltereye ve Çine yardım değildir. Bunlarla beraber işin bir de Japon cephesi vardır. Japon tecavüzlerine karşı İngilterenin ve Holandanın Uzakşark sularındaki müstemlekelerini, dominyonlarını muhafaza vazifesi de vardır.

Bu vaziyette hem şarka, hem garbe bakmak ve koşmak zaruretinde olan Amerikanın üzerine aldığı ve almak istediği vazifeler pek mühim ve ciddidir. Şimdi bu meselelere bir de tediye ve nakliye meseleleri inzimam etmiştir. İngilterenin Amerikadaki altın ihtiyatının bittiğini geçen birincikânun ayının başında Amerikadaki İngiliz sefiri ilân etmişti. O zamandanberi İngiltereye verilecek veya satılacak harp malzemesinin bedellerini tediye güçlüğü de halli lâzımgelen meseleler arasına girmiştir. Nakliye gemilerinin azalması vesaire dolayısile Amerikadan verilecek harp malzemesinin İngiltereye kadar denizden nakli işi de günün meseleleri arasına girdi. Amerikan gemilerile bu malzemenin nakli pek çok tehlikelere maruzdur ve Mihver devletlerile harbe tutuşmayı çabuklaştıracaktır.

Geçen harpte verilmiş olan birçok malzemenin bedeli henüz ödenmemiş olduğundan Johnson kanunu kabul edilmişti. Bu kanun şimdiye kadar Amerikayı zengin etmişse de bundan sonra müşterek menfaatleri ve müdafaaları temin için bunun kayıtlarından sıyrılmak zarureti hasıl olmuştur.

Bütün bu güçlükleri hallederek İngiltereye yardım işini süratlendirmek ve kolaylaştırmak için Amerika Reisicümhuru kollarını sıvayıp, hümmalı bir surette çalışmıya başlamıştır. Bu hususta kabulü lâzımgelen bir çok kanun lâyihalarını Amerika kongresine vermiştir. Bu lâyihalar şimdi Hariciye Encümeninde tetkik olunmaktadır. Reisicümhur 29 birincikânun pazar akşamı irad etmiş olduğu bir nutukta bütün halli lâzımgelen meseleleri, İngiltereye yardım zaruretini ve şekillerini açıkça Amerika efkârı umumiyesine arzetmiştir. Bu hususta fikirler henüz çarpışma devresindedir. Amerika kara ordusuna, deniz kuvvetlerine, hava filolarına mensup harp vasıtalarının İngiltereye kiraya verilmesi de bu meyanda ileri sürülmüş bir fikirdir. Birleşik Amerikanın gerek malî iktidar, gerek nüfus ve arazi, gerek ham maddeler ve sanayi bakımlarından pek zengin olması ve kendisinin doğrudan doğruya bir tehdide maruz bulunmaması hasebile işin âkıbeti hakkında ümitsizliğe ve endişeye düşülmesine mahal yoktur.

Birleşik Amerikanın en iyi yapacağı iş, Uzakşarkta Japonlarla harbe tutuşmıya meydan vermeden İngiltereye muntazaman ayda bir kaç bin tayyareyle, harp ve nakliye gemisi verebilmektir. Bunların bedellerini ödemek meselesi ve bu malzemenin İngiltereye kadar nakli işi de süratle hal ve temin edilmelidir. Bu son iki güçlüğü hal için Amerika ordusuna ait malzemenin İngiltereye ödünç verilmesi şekli düşünülmekte ve bunların meselâ İrlanda gibi bitaraflığını ilân etmiş bir yere Amerika vapurlarile nakli ileri sürülmektedir. Acaba bu işlerin âkıbeti Amerika ile Mihver devletlerini süratle harbe sokmaz mı? Yardıma karar veren bu tehlikeyi göze almalıdır.

Her nasıl olursa olsun bütün güçlükleri süratle yenerek İngiltereye yardımı bir an evvel ve küllî miktarda yapmak lâzımdır.

Eski Ordu Kumandanlarından Emekli General Ali İhsan SÂBİS

Stefaninin tekzibi

Roma, 17 (A.A.) — Stefani:

İtalyan ve Alman yüksek şahsiyetleri arasında görüşmeler yapıldığına dair ecnebî memleketlerde dolaşan şayialar asılsızdır.

Rus hikâyeleri — Asılmak için — Valentin Katayev'den çeviren: Orhan Karaca

Aslında kendi kendini öldürmek vatandaşların hakkı değildi. Fakat zaten bu, yeni ceza kanununa göre de bir suç teşkil etmiyordu. Sözün kısası, biri vatandaşlıktan yeise düşerek yüzünü mezara çevirmiye karar vermiş. Acı, fakat hakikat!

Kendine bir mezuniyet vesikası temin ettikten sonra, amele birliği komitesine vasiyetnamesini yazdı, tröstten güzel bir çivi, bir tuvalet sabunu ve üç metrelik bir urgan satın aldı; eve gitti, iskemleyi duvara dayadı ve yukarı tırmandı.

Çat - tt - ırrt!...

«Yerin dibine batsın böyle iskemleler! Bir kerecik olsun genç, münevver birinin tabiî ağırlığını çekemezler! Bir de kalite için mücadele, derler. Adını da odun tröstü koymuşlar! Yerin dibine batsın!»

Fakat bizimki cesaretini kaybetmedi. Pencereye tırmandı, çiviyi duvara dayadı ve mektuplukla vurmıya başladı.

Çat - tt - ırrt!...

İşte bu da nümunelik bir çivi! Kalite için mücadele! Akıllı uslu bir adamın kendisini asacak bir şeyi de yok. İnsan urganı avizeye bağlamıya mecbur kalıyor. O, daha sevgili, güzel, eski zamanlardan kalma!»

Bizimki urganı avizeye bağladı, urganla zarif bir ilmik yaptı ve onu sabunlamıya başladı.

«Bu da sabun olacak!» dedi. «İlkin köpüklenmez, sonra da sümbüller gibi kokmaz, bilâkis ihtiyar bir teke gibi kokar! İnsanı asılmaktan nefret ettiriyor!»

Burnunu kıvırarak başını ilmiğe soktu ve meçhuliyetlere doğru sıçradı.

Çat - tt - ırrt!...

«Hay Allah belâsını versin! Bu rezalet te koptu! Bir de buna urgan derler! Cins mal ha! Kafamla duvara şiddetli bir tos vurmaktan başka bir çare yok ve böylece iş bitecek!»

Bizimki gözlerini kapadı ve duvara doğru koştu...

Çat - tt - ırrt!...

Bu yeni evciğin ince duvarları bu büyük çarpmadan delindi ve kendi kendini öldürmek istiyen adam sokağa uçtu.

Yolcular onu kaldırırken, o: «Yaşasın cins mal!» diye bağırdı. Fakat o hâlâ şuurunu kaybetmemişti, bunun için onu bir hastaneye kaldırmadılar.

Hayattan ve kendi kendini öldürmekten usanmış bir halde yatağa uzandı. Yanı başındaki masada bir ilâç şişesi olduğunun farkına vardı. Hafiflemek için içini çekerek: «Nihayet buldum. İşte aradığım da bu! Sirke ruhu! Bu olsun beni aldatmıyacak!»

Bizimki hemen hemen şişeyi boşalttığı zaman «Hım» dedi, «Enfes bir şey! Üzüm şarabı gibi! Yalnız daha tatlı! Acaba bir bardakçık daha dikmeli mi?»

Bir bardakçık daha içti. Biraz inledi ve parmaklarını şaklattı. «İşte bu, işte cins mal diye buna derler! Marya, koş, güvercinim, bana bir şişe daha sirke ruhu getir! Biraz da sucuk getir! Öyle bir iştiham var ki, karnım zil çalıyor...»

Bizimki «Ha şöyle, bu öğle sonu kahvaltısından sonra bir kere daha düşünelim» dedi. Fakat artık düşünemiyecek vaziyette idi. «Sucuk, ah, sucuk...» diye içini çekti. Kalite mücadelesinde mahvoluyorum, arkadaşlar!

Bu sözlerle yattı ve öldü. Bu da zaten onun ilk arzularına uygundu.

83